

DEBATT

Debattleder: Solveig Grødem Sandelson. Tlf 05150. Epost: solveig.sandelson@aftenbladet.no

Hvorfor skal ikke barnelitteraturen, som voksenlitteraturen, reflektere samfunnet vi lever i?

Er barneboekene søppel?

DEBATT

Ida Neverdahl,
17 år og superleser

JEG HAR siden jeg var liten slukt litteratur for barn, ungdom og voksne. I februar deltar jeg under den nordiske barne- og ungdomskonferansen, kalt maktens pluttifikasjon, hvor jeg er med i et panel kalt «superlesere». Her skal jeg og en gruppe unge lesere diskutere barne- og ungdomsbøker. Mange av disse bøkene skiller seg gjerne litt ut fra de forventningene man har til bøker rettet mot unge lesere, ettersom de tar opp alvorlige tema, og nok er blant den typen bøker som Inge Håvard Aarskog uttrykte at han fant problematiske i tirsdagens artikkel i Aftenbladet. Jeg har også lest flere av de bøkene han ytrer seg om.

AARSKOG trekker bl.a. fram bøkene Glassklokken, Drømmeprinsessen, Eg er ein frosk og Hevn i sin kritikk. Han beskylder dem for å være makabre (Glassklokken), grove i språket (Hevn), abstrakte (Eg er ein frosk) og for å ta opp voksne/upassende tema som homofili (Drømmeprinsessen). Han skal få lov til å ha sin mening, men jeg savner en bedre begrunnelse. Da kunne jeg i større grad respektert utsegnene hans. I stedet sitter jeg igjen med en følelse av at Aarskog er en mann som har en stereotyp oppfatning av hvordan en barnebok skal være. Han mangler evne til å se det gode slike nyskape og utfordrende bøker representerer.

GLASSKLOKKEN er en bok jeg selv har lest. Og likt. Aarskog mener den er makaber og at historien er upassende for barn, fordi den tar opp døden som tema. Jeg synes ikke boka var for makaber. Den tar opp temaet på en svært varsom og fin måte. Boka handler jo om en dame som gir døde dyr et evig liv inni en magisk glassklokke. Det virker som en ganske så optimistisk og ufarlig tilnærming for meg.

HEVN er et eksempel på en bok som er for grov i språket, mener Aarskog. Han sier at forfatterne gjerne tar i bruk slike virkemidler for å få oppmerksomhet. Jeg har ikke lest Hevn, så jeg kan ikke uttale meg om den, men når Aarskog tar opp banning i intervjuet, synes jeg det er på en

SØPPEL? Inge Håvard Aarskog mener flere moderne barne- og ungdomsbøker er søppel. Dette er Ida Neverdahls egen illustrasjon til utsagnet.

Det kan hende at en abstrakt barnebok kan gi mye mening og stor leseglede for en femåring, selv om den ikke appellerer til den voksne Aarskog.

unyansert måte. Banning i bøker er et virkemiddel som kan være både negativt, og positivt, totalt avhengig av hvordan det brukes og om det virker naturlig. Skal man skildre et miljø hvor banning er en del av karakterenes språk, er det selvfølgelig helt greit å bruke det. Men å bruke banning bare for å provosere, det blir selvfølgelig feil.

JEG FÅR inntrykk av at Aarstad er imot banning i bøker utelukkende fordi han er i mot banning generelt. Han kaller det en uting, og at man ikke bør snakke med ungdom gjennom banning. Men hva om det er et slikt språk ungdommer kan relatere til? Hvorfor er det da problematisk? Fordi ungdom kan bli påvirket til å banne? Jeg og mine søsken har lest svært mange bøker, noen med mye banning, men ingen av oss banner. Om en ungdom tyr til banning eller ikke, avhenger i mye større grad av familie og venners holdninger, enn av en bok.

AARSKOG kritiserer også boka Eg er ein frosk. Det er en bok om en frosk som bare går rundt og spiser. Noe som ikke gir mening, ifølge ham. Men det at en barnebok er abstrakt, og ikke gir mening for en voksen, betyr vel ikke at den er søppel? Et barn leser på ulik måte, og av forskjellige grunner enn en voksen. Voksne er

gjærne ute etter en historie med en begynnelse, hoveddel og avslutning, og et klimaks i form av en spenningstopp i handlingen. I tillegg forventer de som regel å få noe spesifikt ut av boka. Underholdning i form av en meningsfylt historie, økt innsikt i et tema, eller økt kunnskap.

SLIKE forventninger har ikke nødvendigvis et barn. Barn vil heller ikke alltid begynne på starten av en bok, og lese fra perm til perm. De kan åpne på midten, og hoppe rundt fra side til side, bla fort forbi noen deler, og dvele ved andre. De forventer ikke alltid en historie. De blir gjerne mer opptatt av den blå hunden i bakgrunnen enn selve historien. Av den grunn ser jeg ikke helt hvordan det at en barnebok virker abstrakt på en voksen, kvalifiserer den til å være søppel. Det kan hende at en abstrakt barnebok kan gi mye mening og stor leseglede for en femåring, selv om den ikke appellerer til den voksne Aarskog.

DEN SISTE boka, «Drømmeprinsessen» tar opp et tema som er nokså uskyldig i mine øyne, men som Aarskog reagerer på, nemlig homofili. Han mener at enkelte tema rett og slett ikke skal tas opp i barnebøker. Men hvorfor skal ikke barnelitteraturen som

voksenlitteraturen, reflektere samfunnet vi lever i? Barn er en del av samfunnet, og mange barn møter i livene sine på problematikk av det slaget man ikke regner som barnevennlig. Hvorfor skal ikke disse barna få lese om slike temaer, og på den måten føle støtte og forståelse? Hvorfor skal ikke andre barn få lese om dette, og på den måten få økt innsikt i medmenneskene, samfunnet og verden rundt dem?

BARNEBOKA er i endring, og den har vært det en stund. Som resultat er det svært stor variasjon i barnebokfaunaen i dag. På den ene siden har vi den klassiske barneboka. Den koselege, trygge boka, som tar opp uskyldige tema som dagligliv, og som ikke på noen måte ønsker å provosere. På den andre siden har vi mange av de nye barneboekene, som tar opp utfordrende tema, og som eksperimenterer med barneboka som medium. Ofte har de doble stemmer: et budskap til voksne og et budskap til barn. For meg virker det som det er bøker fra den sistnevnte kategorien Aarskog har problemer med.

Han mener det bør være grense for hva man kan skrive om i en barnebok. Jeg er enig i at det må finnes grenser. Men denne grensen bør verne om den litterære kvaliteten på bøkene, ikke hvilke tema barn skal få lov til å utforske gjennom litteratur.

Trygd
Bydelsutvalgene
Maskeball

Smitter trygd – og eventuelt fra hvem?

Side 20

Grov bom av Aftenbladet – i Stavanger fungerer systemet godt

Side 21

Opera i Sandnes

Side 26